

การพัฒนาแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวก

ปิ่นบัณฑิต ธนธัญญาไพศาล*, ศิริินดา จันทรเพ็ญ*, ชาญวิทย์ พรนภดล*, เทอดพงศ์ ทองศรีราช*, ชาญณรงค์ ชัยอุดมสม***, นันทิยา จิระทรัพย์****, พชนิ์วรรณ อินตะ*****

*ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

**สาขาวิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

***สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

****โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์

*****โรงพยาบาลเชิงรายนะครราชสีมา

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกฉบับผู้ปกครองและฉบับเด็กที่มีความตรงและความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถนำมาใช้ในการประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครองได้

วิธีการศึกษา ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวก 2 ฉบับ คือ ฉบับผู้ปกครอง (ผู้ปกครองประเมินตนเอง) และฉบับเด็ก (สำหรับบุตรหลานเป็นผู้ประเมิน) ทดสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ และทดสอบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยการหาค่า Cronbach's alpha coefficient

ผลการศึกษา จากการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ เป็นผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,634 ราย และเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,912 ราย ในโรงเรียนสังกัดรัฐบาลและเอกชน 5 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ ขอนแก่น เชียงราย สงขลา และอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่าแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกฉบับผู้ปกครอง มีความสอดคล้องภายในฉบับผู้ปกครองเท่ากับ 0.87 และฉบับเด็กเท่ากับ 0.86 และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า มีค่า factor loadings ฉบับผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 0.45 - 0.75 และฉบับเด็กอยู่ระหว่าง 0.37 - 0.72 จากทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validation Index: CVI) โดยจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและด้านภาษา จำนวน 4 ท่าน พบว่ามีค่า CVI ฉบับผู้ปกครองมากกว่า 0.87 และฉบับเด็กมากกว่า 0.75

สรุป แบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกมีความตรงและความเชื่อถือได้อยู่ในเกณฑ์ดีทั้งฉบับผู้ปกครองและฉบับเด็ก สามารถนำไปใช้ในการประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครองได้

คำสำคัญ แบบประเมิน การเลี้ยงดูเชิงบวก ครอบครัว

Corresponding author: ศิริินดา จันทรเพ็ญ

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: sirinda.cha@mahidol.ac.th

วันรับ 23 มิถุนายน 2568 วันแก้ไข 20 กุมภาพันธ์ 2569 วันตอบรับ 1 มีนาคม 2569

Development of Positive Parenting Scale (POPS)

Punnapat Thanaariyapaisan*, Sirinda Chanpen*, Chanvit Pornnoppadol*, Therdpong Thongseiratch**, Chamnarong Chaiudomsom***,

Nuntiya Jeerasup****, Phatchaneewan Inta*****

*Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University

**Department of Pediatrics, Faculty of Medicine, Prince of Songkla University

***North Eastern Institute of Child and Adolescent Mental Health

****Prasimahabodi Psychiatric Hospital

*****Chiangrai Prachanukroh Hospital

ABSTRACT

Objective: To develop and validate parent and child-reported versions of the Positive Parenting Scales (POPS) as effective tools for evaluating positive parenting skills.

Methods: Two versions of Positive Parenting Scales (POPS) were developed: a self-report version for parents (POPS-P) and a child-report version (POPS-C). Content validity index (CVI) was evaluated by the experts, construct validity was examined through factor analysis, and internal consistency was assessed using Cronbach's alpha coefficient.

Results: Data were collected from a total of 2,634 parents of students from kindergarten to Grade 12 and 1,912 students from Grade 3 to Grade 12, enrolled in public and private schools in five provinces: Bangkok, Khon Kaen, Chiang Rai, Songkhla, and Ubon Ratchathani. The internal consistency of POPS-P and POPS-C were 0.87 and 0.86 respectively. The factor loadings for the parent and child versions ranged from 0.45 - 0.75 and 0.37 - 0.72, respectively. Content validity, as evaluated by four experts in child and adolescent psychiatry, psychologist, and linguist, showed that content validity index (CVI) scores above 0.87 for the self-report version and 0.75 for the child-report version.

Conclusion: Positive Parenting Scales (POPS), both parent and child-report versions, have good validity and reliability, it suitable for evaluating positive parenting skills.

Keywords: psychometric, positive parenting, family

Corresponding author: Sirinda Chanpen

E-mail: sirinda.cha@mahidol.ac.th

Received: 23 June 2025 Revised: 20 February 2026 Accepted: 1 March 2026

บทนำ

การที่เด็กคนหนึ่งเติบโตมามีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยอย่างไรวินั้น ส่วนหนึ่งมาจากการเลี้ยงดูจากครอบครัวซึ่งถือเป็นสถาบันทางสังคมหน่วยแรกที่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการหล่อหลอมและพัฒนาเด็กคนหนึ่งให้เติบโตขึ้นอย่างปกติ โดย Baumrind นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ศึกษาวิจัยในเด็กก่อนวัยเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็ก จึงได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูไว้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (authoritative parenting style) 2) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (authoritarian parenting style) และ 3) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (permissive parenting style)¹ ต่อมา Maccoby and Martin ได้ศึกษาเพิ่มเติมจากแนวคิดของ Baumrind และเสนอรูปแบบการเลี้ยงดูเพิ่มขึ้นมา คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (uninvolved parenting style)² ซึ่งการเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบนี้เป็นแนวคิดที่มีผู้สนใจนำไปศึกษาวิจัยต่ออย่างแพร่หลาย โดยพบว่าความขัดแย้งของคู่สมรส (marital conflict) และรูปแบบการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันของพ่อแม่ ส่งผลต่ออารมณ์และพฤติกรรมเด็กที่แตกต่างกัน^{3,4} โดยพ่อแม่ที่มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จะส่งผลต่ออารมณ์และพฤติกรรมทางบวกเมื่อลูกเติบโตเข้าสู่วัยรุ่น เช่น ภาวะอารมณ์ที่มั่นคง ความมั่นใจช่วยเหลือผู้อื่น ความกระตือรือร้น⁵ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี^{5,6} การเห็นคุณค่าในตนเอง⁷ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยป้องกันปัญหาพฤติกรรมและสุขภาพจิต เช่น พฤติกรรมต่อต้านสังคม (antisocial behavior) ปัญหาการปรับตัวที่โรงเรียน (school adjustment) การกลั่นแกล้งทั่วไป (traditional bullying) การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (cyberbullying)⁸ การกระทำความผิดกฎหมาย ภาวะซึมเศร้า³ เป็นต้น ส่วนในประเทศไทยพบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ มีความฉลาดทางอารมณ์ การปรับตัวด้านครอบครัว การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการปัญหา มีการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง และมีเจตคติทางบวกต่อการแสวงหาความช่วยเหลือสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมแบบตามใจ และแบบทอดทิ้ง⁹

นอกจากรูปแบบการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้อารมณ์และพฤติกรรมของเด็กแตกต่างกันแล้ว ยังมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ (attachment) ซึ่งจะนำไปสู่พัฒนาการทางด้านจริยธรรมและการสร้างสัมพันธภาพในอนาคตของเด็กอีกด้วย จากการศึกษาพบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (authoritative

parenting style) ทำให้เด็กมีการปรับตัว มีความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ ความสงสัยใคร่รู้ และความมั่นใจมากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุม (authoritarian parenting style) นอกจากนี้การที่พ่อแม่รับฟังลูกอย่างตั้งใจและใช้คำถามที่ชัดเจนเมื่อมีข้อสงสัย จะทำให้ลูกมีเหตุผลและมีพัฒนาการด้านจริยธรรมมากกว่า เมื่อเทียบกับการที่พ่อแม่ใช้การขู่หรือใช้ถ้อยคำรุนแรง¹⁰

ต่อมาจึงมีการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการเลี้ยงดูที่ช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว ส่งเสริมให้พ่อแม่มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ควบคู่กับการฝึกวินัยให้กับบุตรหลานอย่างเหมาะสม นั่นคือการเลี้ยงดูเชิงบวก (positive parenting) หรือบางครั้งเรียกว่าวินัยเชิงบวก (positive discipline) โดยแนวคิดนี้ นำเสนอวิธีการทางบวกแทนการลงโทษเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผ่านการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่หรือผู้ดูแล (modeling) การเล่น (play) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) การพูดและการฟังอย่างใส่ใจ (talk and actively listening) ซึ่งหลักการเลี้ยงดูเชิงบวกนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) ของ Bandura ที่กล่าวว่า มนุษย์เรียนรู้จากสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถเรียนรู้จากผู้อื่นโดยการสังเกต (observation) การเลียนแบบ (imitation) และการเอาอย่างจากต้นแบบ (model)¹¹

นิยามของการเลี้ยงดูเชิงบวกนั้น มีนักวิจัยหลายคนได้นิยามไว้ในหลายการศึกษา ซึ่ง Seay และคณะ ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกว่า 120 ฉบับ และสรุปความหมายของการเลี้ยงดูเชิงบวกไว้ว่าหมายถึง สัมพันธภาพอย่างต่อเนื่องของพ่อแม่และลูก ประกอบด้วย การดูแล การสอน การเป็นผู้นำ การสื่อสาร และการตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างมั่นคงและไม่มีเงื่อนไข¹² นอกจากนี้ The Committee of Ministers of the Council of Europe ยังได้นิยามการเลี้ยงดูในเชิงบวกในทำนองเดียวกันว่าเป็นการเลี้ยงดู (nurturing) การเสริมสร้างพลัง (empower) การไม่ใช้ความรุนแรง (nonviolent) ให้การยอมรับ และกำหนดขอบเขตอย่างเหมาะสมเพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่¹³ ซึ่งมีงานวิจัยหลายฉบับที่พัฒนาแบบวัดเพื่อประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครอง เช่น Ghent Parental Behavior Questionnaire (GPBS)¹⁴, Parenting Practices Scale (PPS)¹⁵, Positive and Negative Parenting Scale (PNPS)¹⁶, Positive Discipline Parenting Scale (PDPS)¹⁷ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมีจำนวนข้อตั้งแต่ 7 - 52 ข้อ โดยมีผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินตนเองเป็นหลัก ยกเว้น PNPS ที่ให้เด็กประเมินผู้ปกครอง ข้อคำถามมีทั้งประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกและเชิงลบในฉบับเดียวกัน

ส่วนในประเทศไทยพบว่าการพัฒนาแบบประเมินเกี่ยวกับการเลี้ยงดูหลากหลาย ได้แก่ แบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดู¹⁸ มาตราวัดการอบรมเลี้ยงดู¹⁹ แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู²⁰ แบบประเมินรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา²¹ ซึ่งเป็นแบบวัดหรือแบบประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแยกรูปแบบการเลี้ยงดูและเพื่อวัดความรู้ความสามารถของผู้ปกครอง²² นอกจากนี้ยังพบแบบประเมินเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเชิงบวกที่เก็บข้อมูลโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เฉพาะเจาะจง เช่น แบบประเมิน Alabama Parenting Questionnaire (APQ) ฉบับภาษาไทย เก็บข้อมูลจากโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่²³ แบบสอบถามการสร้างเสริมวินัยเชิงบวกในผู้ดูแลเด็กวัยก่อนเรียน²⁴ ซึ่งดัดแปลงจากแบบสอบถาม The 101s Parent Interaction Checklist (PIC) และแบบวัดการฝึกวินัยที่ผู้ปกครองใช้กับบุตร²⁵ ที่เก็บข้อมูลจากผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าแบบประเมินการเลี้ยงดูส่วนใหญ่พัฒนาขึ้นเพื่อวัดรูปแบบการเลี้ยงดูตามแนวคิดของ Baumrind และ Maccoby and Martin แม้จะมีแบบประเมินฉบับภาษาไทยแต่พบเพียงฉบับที่แปลจากภาษาต่างประเทศ และเก็บจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 6 - 18 ปี ในขณะที่มีแบบวัดเกี่ยวกับทักษะการเลี้ยงดูหรือวินัยเชิงบวก แต่ใช้ประเมินในกลุ่มผู้ปกครองที่มีบุตรหลานวัยก่อนเรียนหรือปฐมวัยเท่านั้น ยังไม่พบแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกที่ใช้ประเมินทักษะการเลี้ยงดูในผู้ปกครองตั้งแต่ปฐมวัยถึงวัยรุ่นมาก่อน

ในการนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกที่สามารถประเมินสัมพันธภาพในครอบครัว การดูแล และการตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็ก ในผู้ปกครองที่มีบุตรหลานตั้งแต่ปฐมวัยถึงวัยรุ่น อายุตั้งแต่ 3 - 18 ปี โดยพัฒนาข้อคำถามมาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิยามการเลี้ยงดูเชิงบวกที่กล่าวถึงในข้างต้น ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นมุมมองของทั้งผู้ปกครองและบุตรหลาน จึงแบ่งเป็นฉบับผู้ปกครอง (ผู้ปกครองประเมินตนเอง) และฉบับเด็ก (บุตรหลานประเมินผู้ปกครอง) ที่มีข้อคำถามสั้น กระชับ เข้าใจง่าย และจำนวนข้อพอเหมาะสมควร เพื่อให้ใช้เวลาในการทำแบบประเมินไม่นานแต่ได้ประสิทธิภาพเพียงพอที่จะประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครองได้ และใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครองสำหรับใช้วัดประสิทธิผลของการดูแลช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยด้านการเลี้ยงดูต่อไป

วิธีการศึกษา

โครงการวิจัยนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล COA no. Si 839/2019 โดยเป็นการศึกษาแบบภาพตัดขวาง (cross-sectional study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองและนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสังกัดรัฐบาลและเอกชน 5 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ ขอนแก่น เชียงราย สงขลา และอุบลราชธานี คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane²⁶ ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} = \frac{1,653,250}{1 + 1,653,250(0.02)^2} = 2,496 \text{ ราย}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนเด็กนักเรียน อ.1 - ม.6 ของโรงเรียนในสังกัด

รัฐบาลและเอกชนของจังหวัดกรุงเทพฯ (771,210 คน)

ขอนแก่น (165,631 คน) เชียงราย (259,026 คน)

สงขลา (177,221 คน) และอุบลราชธานี

(280,162 คน) รวมทั้งสิ้น 1,653,250 คน²⁷

e = ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 2

จากขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 2,496 ราย รวมกับความคลาดเคลื่อนจากข้อมูลไม่สมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาประมาณร้อยละ 10 ของขนาดตัวอย่าง เท่ากับ 250 ราย ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงใช้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 2,746 ราย โดยผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกขึ้นมาเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับผู้ปกครอง (POPS-P) และฉบับเด็ก (POPS-C) ซึ่งในกลุ่มตัวอย่างอายุ 3 - 8 ปี หรือที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น อ.1 - ป.2 จะตอบแบบสอบถามฉบับผู้ปกครองเพียงฉบับเดียว ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อายุระหว่าง 9 - 18 ปี หรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ป.3 - ม.6 จะขอเก็บแบบสอบถามคู่กันทั้งฉบับผู้ปกครองและฉบับเด็ก โดยผู้ตอบฉบับผู้ปกครองต้องเป็นผู้ที่เลี้ยงดูบุตรหลานด้วยตนเองมาเป็นระยะเวลานานกว่า 3 เดือน ส่วนฉบับเด็กจะเก็บข้อมูลในผู้ที่สามารถอ่าน เขียน และเข้าใจภาษาไทยได้ เนื่องจากเป็นแบบสอบถามชนิดตอบเอง (self-rate) จากนั้นจึงคัดเลือกกลุ่มประชากรโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียนต่อจังหวัด

โดยแบ่งสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลแต่ละจังหวัดตามสัดส่วนประชากร และมีหน่วยงานของผู้วิจัยร่วมแต่ละจังหวัดเป็นผู้ประสานงานกับโรงเรียนในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ **แบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวก (Positive Parenting Scale - POPS)** ซึ่งพัฒนาขึ้นใหม่โดยคณะผู้วิจัยซึ่งเป็นจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น 4 ท่าน กุมารแพทย์ 1 ท่าน และนักจิตวิทยา 2 ท่าน เพื่อประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 16 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก (ไม่เคยทำเลย = 0, ไม่ค่อยทำ = 1, ทำบ้าง = 2, ทำสม่ำเสมอ = 3) สร้างข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดการเลี้ยงดูเชิงบวกและวินัยเชิงบวก^{12,13} จัดหมวดข้อคำถามใหม่เป็น 3 ด้าน คือ ด้านสัมพันธภาพ (Relationship) ข้อ 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10 ด้านการเคารพในตัวตนของเด็ก (Respect) ข้อ 4, 7, 8, 11, 12 และด้านการตั้งกติกา (Rules) ข้อ 13 - 16 แบ่งแบบประเมินเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ **ฉบับผู้ปกครอง (POPS-P)** สำหรับผู้ปกครองประเมินตนเอง และ **ฉบับเด็ก (POPS-C)** สำหรับเด็ก 1.3 - 6.6 หรือ อายุ 8 - 18 ปี ประเมินผู้ปกครองของตนเอง ซึ่งผ่านการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validation Index: CVI) จากจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นักจิตวิทยา และนักภาษาศาสตร์จำนวน 4 ท่าน เพื่อให้เห็นมุมมองทั้งในทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัว และความเหมาะสมด้านภาษา เนื่องจากมีการเก็บข้อมูลในกลุ่มเด็กตั้งแต่วัยเรียนถึงวัยรุ่น ซึ่งอาจจะมีการตีความภาษาที่แตกต่างกันจากการประเมินพบว่ามีค่า CVI ฉบับผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 0.87 - 0.93 และฉบับเด็ก 0.75 - 1.00

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความเชื่อถือได้ (reliability) ของเครื่องมือโดยการวัดค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ซึ่งได้จากการหาค่า Cronbach's alpha หาค่าความตรง (validity) ของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และหาจุดตัดคะแนนที่เหมาะสมด้วยวิธี Latent Class Analysis (LCA)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสังกัดรัฐบาล และเอกชน 5 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ ขอนแก่น เชียงราย สงขลา

และอุบลราชธานี ตั้งแต่เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2563 ได้รับแบบสอบถามจากผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้น อ.1 - ม.6 จำนวน 2,634 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.92 ของแบบสอบถามทั้งหมด อายุเฉลี่ย 42.73 ปี (S.D. 8.29) ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเด็กเป็นมารดา ร้อยละ 68.88 บิดาร้อยละ 21.52 และญาติอื่นๆ ร้อยละ 9.60 และฉบับเด็กจากนักเรียนระดับชั้น ป.3 - 6.6 ซึ่งเป็นบุตรหลานของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,912 ราย อายุเฉลี่ย 12.26 ปี (S.D. 2.59) เป็นเพศชายร้อยละ 48.12 และเพศหญิงร้อยละ 51.88 (ตารางที่ 1)

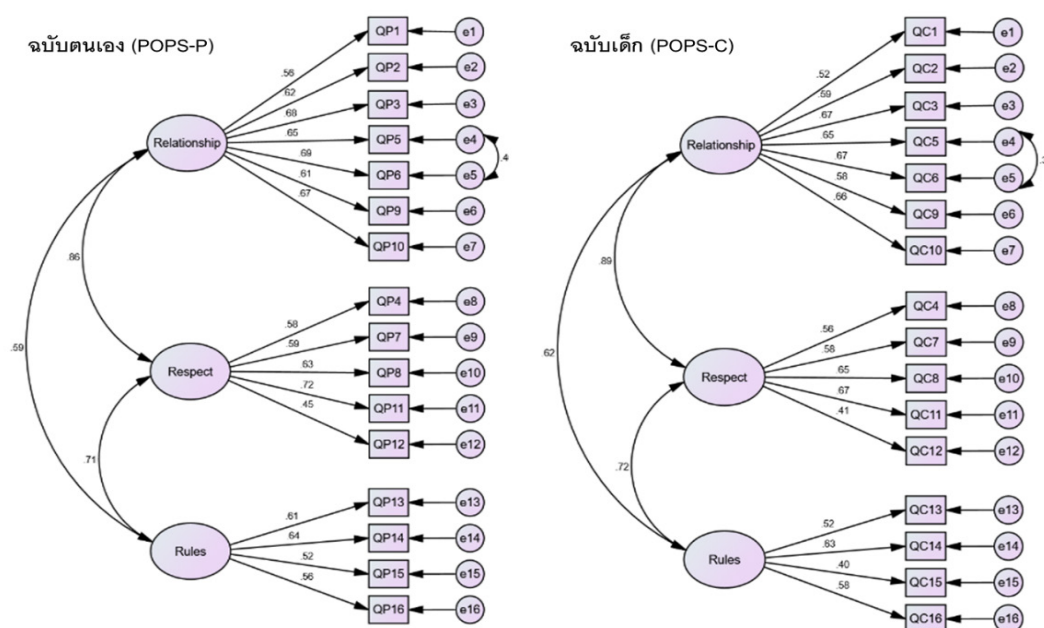
เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) พบว่าค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ในฉบับผู้ปกครองมีค่า 0.91 และฉบับเด็ก 0.92 ซึ่งบ่งชี้ว่าข้อมูลมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์แบบขนาน (parallel analysis) บ่งชี้ว่าควรจัดกลุ่มเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) **ด้านสัมพันธภาพ (Relationship)** ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ข้อ มีค่านำหนักองค์ประกอบ (factor loadings) ฉบับผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 0.53 - 0.75 ($\alpha = 0.78$) ฉบับเด็กอยู่ระหว่าง 0.37 - 0.71 ($\alpha = 0.82$) 2) **ด้านการเคารพในตัวตนของเด็ก (Respect)** ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ มีค่า factor loadings ฉบับผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 0.45 - 0.70 ($\alpha = 0.77$) ฉบับเด็กอยู่ระหว่าง 0.54 - 0.62 ($\alpha = 0.71$) 3) **ด้านการตั้งกติกา (Rules)** ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ มีค่า factor loadings ฉบับผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 0.59 - 0.72 ($\alpha = 0.60$) ฉบับเด็กอยู่ระหว่าง 0.55 - 0.72 ($\alpha = 0.61$) ดังตารางที่ 2 และ 3

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) พบว่า แบบประเมินฉบับผู้ปกครองและฉบับเด็กมีค่าดัชนีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่า CFI เท่ากับ 0.93 ทั้ง 2 ฉบับ และมีค่า RMSEA เท่ากับ 0.06 และ 0.05 ตามลำดับ โดยฉบับผู้ปกครองมีค่านำหนักอยู่ในช่วง 0.45 - 0.72 และ 0.40 - 0.67 สำหรับฉบับเด็ก (รูปที่ 1) นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในโดยการหาค่า Cronbach's Alpha coefficient พบว่าฉบับผู้ปกครองมีค่าความสอดคล้องภายในทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 และฉบับเด็กเท่ากับ 0.86 และเมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation Coefficient) ของแบบสอบถามฉบับผู้ปกครองและฉบับเด็กคู่กันในกลุ่มตัวอย่าง ป.3 - ม.6 ซึ่งมีข้อมูลสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 1,515 ชุด พบว่าฉบับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉบับเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.48$, $p < 0.001$)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n)	ร้อยละ
ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง		
เพศ	2,634	100
ชาย	647	24.56
หญิง	1,987	75.44
อายุ (ปี) $\bar{X}$ = 42.73, S.D. = 8.29, Min = 18, Max = 78		
ความสัมพันธ์กับเด็ก	2,625	100
บิดา	565	21.52
มารดา	1,808	68.88
ญาติอื่นๆ	252	9.60
ข้อมูลทั่วไปของเด็ก		
เพศ	1,912	100
ชาย	920	48.12
หญิง	992	51.88
อายุ (ปี) $\bar{X}$ = 12.26, S.D. = 2.59, Min = 8, Max = 18		
ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองที่เด็กประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวก	1,834	100
บิดา	368	20.07
มารดา	1,307	71.26
ญาติอื่นๆ	159	8.67

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย, S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, Min = อายุที่น้อยที่สุด, Max = อายุมากที่สุด

รูปที่ 1 Confirmatory Factor Analysis (CFA)

ของแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกฉบับผู้ปกครอง (POPS-P) และฉบับเด็ก (POPS-C)

ตารางที่ 2 ค่าวิเคราะห์องค์ประกอบและค่าความสอดคล้องภายในของแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกฉบับผู้ปกครอง (POPS-P)

ข้อ	องค์ประกอบ			Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	KMO
	1 (Relationship)	2 (Respect)	3 (Rules)			
ข้อ 1	0.75					
ข้อ 2	0.63					
ข้อ 3	0.59					
ข้อ 5	0.68			0.78	0.78	
ข้อ 6	0.66					
ข้อ 9	0.61					
ข้อ 10	0.53					
ข้อ 4		0.68				
ข้อ 7		0.56				0.91
ข้อ 8		0.70		0.77	0.78	
ข้อ 11		0.64				
ข้อ 12		0.45				
ข้อ 13			0.72			
ข้อ 14			0.60			
ข้อ 15			0.71	0.60	0.62	
ข้อ 16			0.59			

Extraction Method: Principal Component Analysis

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization

KMO = Kaiser-Meyer-Olkin

จากนั้นผู้วิจัยจึงนำคะแนนจากการตอบแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกทั้ง 2 ฉบับ มาหาจุดตัดคะแนนที่เหมาะสมด้วยวิธี Latent Class Analysis (LCA) ซึ่งทั้งฉบับมีคะแนนเต็ม 48 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มที่มีทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกน้อย กลุ่มที่มีทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกปานกลาง และกลุ่มที่มีทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกมาก โดยฉบับผู้ปกครองจะมีจุดตัดคะแนนสูงกว่าฉบับเด็ก (ตารางที่ 4)

วิจารณ์

การศึกษานี้เป็นการพัฒนาแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวก (Positive Parenting Scale - POPS) ฉบับผู้ปกครอง (POPS-P) และฉบับเด็ก (POPS-C) ซึ่งเป็นแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใหม่จากการทบทวนวรรณกรรมและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาปรับให้มีข้อคำถามที่สั้น กระชับ และมีจำนวนข้อน้อยเพียง 16 ข้อ เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครอง สามารถใช้ประเมินได้ตั้งแต่ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานปฐมวัยถึงวัยรุ่น รวมถึงใช้วัดประสิทธิผลของการดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยด้านการเลี้ยงดู แบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ **ด้านสัมพันธภาพ** (ข้อ 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10) เช่น กอดลูก/กอดหนู, เล่นหรือทำกิจกรรมพิเศษกับลูก/เล่นหรือมีกิจกรรมพิเศษกับหนู **ด้านการเคารพในตัวตนของเด็ก** (ข้อ 4, 7, 8, 11, 12) เช่น เปิดโอกาสให้ลูกได้ลองตัดสินใจด้วยตนเอง/เปิดโอกาสให้หนูได้ลองตัดสินใจด้วยตนเอง, อธิบายเหตุผลก่อนลงโทษลูก/อธิบายเหตุผลก่อนลงโทษหนู และ **ด้านการตั้งกติกา** (ข้อ 13 - 16) เช่น เอาจริง ไม่ใจอ่อน เวลาต้องลงโทษลูก/เอาจริง ไม่ใจอ่อนเวลาต้องลงโทษหนู,

ตารางที่ 3 ค่าวิเคราะห์องค์ประกอบและค่าความสอดคล้องภายในของแบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวกฉบับเด็ก (POPS-C)

ข้อ	องค์ประกอบ			Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	KMO
	1 (Relationship)	2 (Respect)	3 (Rules)			
ข้อ 1	0.71					
ข้อ 2	0.37					
ข้อ 3	0.50					
ข้อ 5	0.61			0.82	0.82	
ข้อ 6	0.65					
ข้อ 9	0.70					
ข้อ 10	0.59					
ข้อ 4		0.61				
ข้อ 7		0.54				0.92
ข้อ 8		0.62		0.71	0.71	
ข้อ 11		0.59				
ข้อ 12		0.55				
ข้อ 13			0.69			
ข้อ 14			0.55			
ข้อ 15			0.72	0.61	0.62	
ข้อ 16			0.55			

Extraction Method: Principal Component Analysis

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization

KMO = Kaiser-Meyer-Olkin

ตารางที่ 4 จุดตัดคะแนน (cut-off) ในการแบ่งกลุ่มทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวก

ทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครอง	คะแนน	
	ฉบับผู้ปกครอง (POPS-P)	ฉบับเด็ก (POPS-C)
มีทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกน้อย	0 - 32	0 - 27
มีทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกปานกลาง	33 - 40	28 - 37
มีทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกมาก	41 - 48	38 - 48

POPS-P = แบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวก ฉบับผู้ปกครอง

POPS-C = แบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวก ฉบับเด็ก

ฝึกให้ลูกเป็นคนรับผิดชอบ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย/ฝึกให้หนูรับผิดชอบ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งยังเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ กระจายการเก็บข้อมูลออกเป็น 5 จังหวัด เพื่อเป็นตัวแทนของภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองจำนวน 2,634 คน และนักเรียน 1,912 คน ในโรงเรียนสังกัดรัฐบาล

และเอกชน จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ฉบับผู้ปกครองมีผู้ตอบเป็นแม่มากกว่าพ่อ เนื่องจากเป็นผู้มีบทบาทในการเลี้ยงดูลูกมากกว่า เมื่อมีการสอบถามเกี่ยวกับการเลี้ยงดูจึงมีแม่เป็นผู้ให้ข้อมูล สอดคล้องกับรายงานเรื่องการเลี้ยงดูในสหรัฐอเมริกาโดย Pew Research Center 2023 ที่ศึกษาในพ่อแม่ที่มีลูกอายุ 5 - 17 ปี พบว่าแม่ทำหน้าที่เลี้ยงดูมากกว่าพ่อ

ในหลายกิจกรรม เช่น การจัดการตารางเวลาและกิจกรรม การให้กำลังใจ การสร้างวินัย การช่วยเหลือในการทำการบ้าน และดูแลกิจวัตรประจำวัน²⁸ ในขณะที่พ่อแม่มีส่วนในการดูแลครอบครัวโดยการสนับสนุนด้านการเงินที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดู เช่น อาหารและอุปกรณ์ต่างๆ²⁹ เป็นต้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าแบบประเมินการเลี้ยงดูหลายฉบับของต่างประเทศ มีการแบ่งหมวดคำถาม ตั้งแต่ 4 - 9 ด้าน เช่น บทบาทการเป็นพ่อแม่ที่ดี การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ การดูแลหรืออบรมสั่งสอน การให้ความอบอุ่น/ใส่ใจ กฎระเบียบหรือวินัย การเพิกเฉย การลงโทษ เป็นต้น แตกต่างกันตามแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างแบบประเมินฉบับนั้นๆ และส่วนใหญ่มีข้อคำถามตั้งแต่ 20 - 52 ข้อ แต่พบแบบสอบถามที่มีข้อคำถามน้อยกว่า 10 ข้อ ได้แก่ Alabama Parenting Questionnaire-9 (APQ-9) มีคำถาม 9 ข้อ³⁰ เป็นฉบับย่อของ Alabama Parenting Questionnaire (APQ) ฉบับเต็มที่มีข้อคำถาม 42 ข้อ³¹ และ Positive Discipline Parenting Scale (PDPS) มีข้อคำถามเพียง 7 ข้อที่ประเมินเกี่ยวกับวินัยเชิงบวกของผู้ปกครอง¹⁷ ในขณะที่ POPS มีข้อคำถาม 16 ข้อ และวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 3 องค์ประกอบ คือ ด้านสัมพันธภาพ ด้านการเคารพในตัวตนของเด็ก และด้านการตั้งกติกา ซึ่งแม้จะน้อยกว่าแบบสอบถามฉบับอื่น แต่มีข้อคำถามที่วัดพฤติกรรมการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่สอดคล้องกับหลักการเลี้ยงดูเชิงบวกตามนิยามของ The Committee of Ministers of the Council of Europe¹³ โดยมีค่าความสอดคล้องภายใน (Cronbach's Alpha coefficient: α) ฉบับผู้ปกครอง (POPS-P) α เท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีใกล้เคียงกันกับแบบวัดฉบับอื่น เช่น Parenting Practices Scale (0.91)¹⁵, Positive and Negative Parenting Behavior (FPNE) (0.86)³², Positive Discipline Parenting Scale (0.76)¹⁷ และ Alabama Parenting Questionnaire ฉบับภาษาไทย มีค่า α ของ 4 หมวดหลักมากกว่า 0.70²³ ในขณะที่แบบประเมิน POPS ฉบับเด็ก (POPS-C) มีค่า α เท่ากับ 0.86 ใกล้เคียงกับแบบวัดอื่นๆ อาทิ Parental Practices Scale for Children (0.90)³³ และแบบสำรวจรูปแบบการเลี้ยงดู (อยู่ระหว่าง 0.81 - 0.91)²⁰ เป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่าโมเดลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ (CFI > 0.90, RMSEA < 0.08)³⁴ โดยมีค่า CFI เท่ากับ 0.93 ทั้งฉบับผู้ปกครองและฉบับเด็ก และมีค่า RMSEA เท่ากับ 0.06 ในฉบับผู้ปกครองและ 0.05 ในฉบับเด็ก นอกจากนี้คำถามแต่ละข้อมีค่า factor

loading ฉบับผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 0.45 - 0.75 และฉบับเด็กอยู่ระหว่าง 0.37 - 0.72 ถือว่าอยู่ในระดับน้อยถึงดีมาก ซึ่งค่า factor loading ที่มากกว่า 0.30 ถือว่าเป็นขั้นต่ำที่ยอมรับได้³⁵ และมีอำนาจการทดสอบหากมีขนาดกลุ่มตัวอย่างและค่าความเชื่อมั่นเพียงพอ³⁶ ใกล้เคียงกับแบบประเมินฉบับอื่นๆ เช่นกัน^{17,23,30,37,38} โดยมีข้อคำถามเพียง 1 ข้อในฉบับเด็ก ที่มีค่า factor loading อยู่ในระดับน้อย คือ “ข้อ 2 พุดกับหนูดี” แต่ผู้วิจัยไม่ได้ตัดข้อคำถามนี้ออกไป เนื่องจากเป็นคำถามที่อยู่ในองค์ประกอบที่ 1 ด้านสัมพันธภาพ ซึ่งเป็นข้อที่ประเมินเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงบวก เพราะจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การสื่อสารทางบวกที่ทำให้เกิดความรู้สึกและความเข้าใจตรงกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและสัมพันธภาพของคนในครอบครัว³⁹ นอกจากนี้ยังพบว่าการสื่อสารที่ดีโดยใช้ภาษาเชิงบวกและคำชม สัมพันธ์กับการลดอาการซึมเศร้าในวัยรุ่น⁴⁰ ส่งเสริมการตั้งเป้าหมายชีวิตที่ดี⁴¹ และยังสัมพันธ์กับกลยุทธ์การรับมือกับความเครียดในวัยรุ่นตอนต้นอีกด้วย⁴²

สำหรับการนำแบบประเมิน POPS ไปใช้ทั้งในทางคลินิกและการประเมินเพื่อวัดประสิทธิผลของการช่วยเหลือรักษา (intervention) ควรใช้คู่กันทั้ง 2 ฉบับ เนื่องจากเด็กอาจมีแนวโน้มประเมินผู้ปกครองต่างจากความเป็นจริงตามมุมมองการรับรู้ของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าเด็กชายมีแนวโน้มที่จะประเมินว่าพ่อแม่มีพฤติกรรมเชิงบวกมากกว่าแม่ ในขณะที่แม่มีพฤติกรรมเชิงลบด้านวินัยมากกว่าพ่อ⁴³ ดังนั้นหากประเมินจากเด็กหรือผู้ปกครองเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผลที่ได้จากการประเมินอาจไม่สะท้อนถึงทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของพ่อแม่ได้ตรงตามความเป็นจริง การที่แบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวก (POPS) มีทั้งฉบับผู้ปกครองและฉบับเด็กจึงเป็นการเสริมความแม่นยำตรงของการประเมินนี้

ทั้งนี้ แบบประเมิน POPS ยังคงมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ เพราะกลุ่มตัวอย่างของวิจัยนี้เป็นผู้ปกครองและนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งมีทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มที่มีปัญหาทางสุขภาพกายและจิตใจ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อทักษะและวิธีการเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน เนื่องจากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามในครั้งนี้ไม่ได้มีการคัดกรองและประเมินปัญหาสุขภาพของเด็กและผู้ปกครองก่อน อีกทั้งในขั้นตอนการพัฒนาแบบประเมิน POPS ไม่มีการทดสอบซ้ำ (test-retest reliability) รวมถึงการหาค่าความตรงเชิงสภาพ (concurrent validity) และความตรงเชิงจำแนก (divergent validity) เปรียบเทียบกับแบบประเมินฉบับอื่น

จึงควรมีการศึกษาเพื่อหาค่าคุณสมบัติเหล่านี้เพิ่มเติม และผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่ตอบแบบประเมินเป็นเพศหญิง จึงอาจไม่สามารถสะท้อนถึงทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกในประชากรทั้งหมดได้ เมื่อนำแบบประเมินไปใช้ในผู้ปกครองเพศชายจึงควรระมัดระวังในการแปลผล นอกจากนี้ การแปลผลแบบประเมิน POPS ซึ่งแบ่งตามจุดตัดคะแนนออกเป็น 3 กลุ่ม เป็นเพียงการแบ่งกลุ่มโดยใช้หลักการทางสถิติเท่านั้น ไม่สามารถใช้ในการแปลผลดังกล่าวเพื่อประเมินในทางคลินิกได้ แต่เป็นเกณฑ์คะแนนเบื้องต้นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กและครอบครัว เช่น จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น พยาบาล นักจิตวิทยา และทีมสหวิชาชีพ ใช้เป็นแนวทางในการให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยด้านการเลี้ยงดูสำหรับผู้ปกครอง และติดตามผลหลังการให้ความช่วยเหลือต่อไป

ดังนั้น การวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรศึกษาแยกแยะระหว่างกลุ่มปกติกับกลุ่มที่มีปัญหาทางสุขภาพกายและจิตใจ เนื่องจากภาวะดังกล่าวอาจทำให้กลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพมีจุดตัดคะแนนจากการประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกที่แตกต่างกันได้ และควรทำการทดสอบซ้ำ (test-retest reliability) รวมถึงการหาค่าความตรงเชิงสภาพ (concurrent validity) และความตรงเชิงจำแนก (divergent validity) เพิ่มเติม รวมถึงการศึกษาในผู้ปกครองเพศชายเพิ่มขึ้น เพื่อพิจารณาว่ามีผลต่อจุดตัดคะแนนของแบบประเมินที่แตกต่างกับเพศหญิงหรือไม่

สรุป

แบบประเมินการเลี้ยงดูเชิงบวก (Positive Parenting Scale - POPS) ฉบับผู้ปกครอง (POPS-P) และฉบับเด็ก (POPS-C) เป็นแบบประเมินที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ โดยมีได้แปลหรือคัดลอกจากต้นฉบับภาษาต่างประเทศ มีสำนวนภาษาที่สั้น กระชับ และเข้าใจง่าย มีจำนวนข้อพอเหมาะสมควร ใช้เวลาในการตอบน้อย มีค่าความตรงและความเชื่อถือได้อยู่ในเกณฑ์ดี สามารถใช้เป็นแบบประเมินทักษะการเลี้ยงดูเชิงบวกของพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอายุตั้งแต่ 3 - 18 ปีได้

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ประจำปีงบประมาณ 2562 ภายใต้การดำเนินงานโครงการพัฒนาโปรแกรมสอนเทคนิคการปรับพฤติกรรมเด็กสำหรับผู้ปกครองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และ

ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้ประสานงานทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณนักจิตวิทยาผู้ช่วยเก็บข้อมูลในพื้นที่ดำเนินงานทั้ง 5 จังหวัด ขอขอบคุณ คุณนราทิพย์ สงวนพานิชย์ เจ้าหน้าที่วิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ที่ให้คำแนะนำและช่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณนักเรียนและผู้ปกครองทุกท่านที่ร่วมตอบแบบประเมิน งานวิจัยนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

ผลประโยชน์ขัดกัน (conflict of interest)

ไม่มี

การมีส่วนร่วมของผู้นิพนธ์ (authors' contributions)

ปณณภัท ธนธัญญาไพศาล: ออกแบบการศึกษาวิจัย ลงข้อมูล และเขียนบทความ; ศิริดา จันทร์เพ็ญ: ออกแบบการศึกษาวิจัย เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเขียนบทความ; ชาญวิทย์ พรนภดล: ออกแบบการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบบทความ; เทอดพงศ์ ทองศรีราช: วางแผนการวิจัย และเก็บข้อมูล; ชาญณรงค์ ชัยอุดมสม: วางแผนการวิจัย และเก็บข้อมูล; นันทิยา จิระทรัพย์: วางแผนการวิจัย และเก็บข้อมูล; พิชนีวรรณ อินตะ: วางแผนการวิจัย และเก็บข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

1. Baumrind D. Current patterns of parental authority. *Dev Psychol* 1971;4(1):1-103.
2. Maccoby E, Martin J. Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In: Mussen P, Hetherington E, editors. *Handbook of child psychology*. 4th ed. New York: Wiley; 1983. p. 1-101.
3. Simons L, Conger R. Linking mother-father differences in parenting to a typology of family parenting styles and adolescent outcomes. *J Fam Issues* 2007;28(2):212-41.
4. Tavassolie T, Dudding S, Madigan A, Thorvardarson E, Winsler A. Differences in perceived parenting style between mothers and fathers: implications for child outcomes and marital conflict. *J Child Fam Stud* 2016;25(6):2055-68.
5. Spera C. A review of the relationship among parenting practices, parenting styles, and adolescent school achievement. *Educ Psychol Rev* 2005;17(2):125-46.
6. Pinquart M. Associations of parenting styles and dimensions with academic achievement in children and adolescents: a meta-analysis. *Educ Psychol Rev* 2016;28(3):475-93.
7. Piyachat S, Sitang S. Relationships among parenting style, life satisfaction and self-esteem of early adolescents [Master's thesis]. Bangkok: Chulalongkorn University; 2011.

8. Martínez I, Murgui S, Garcia O, Garcia F. Parenting in the digital era: protective and risk parenting styles for traditional bullying and cyberbullying victimization. *Comput Hum Behav* 2019;90(3):84-92.
9. Kantawan M. A comparison of emotional intelligence of pubescent children with different parenting styles as perceived by themselves [Master's thesis]. Bangkok: Chulalongkorn University; 2001.
10. Esmaeili F, Tahmasebi S, Arya A, Soltani P. The relationship between parenting styles and moral development of preschool children mediated by children's attachment. *J Rehabil* 2021;22(3):362-77.
11. Bandura A. *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall; 1977.
12. Seay A, Freysteinson WM, McFarlane J. Positive parenting. *Nurs Forum* 2014;49(3):200-8.
13. Council of Europe Conference of Ministers responsible for Family Affairs, editor. *Positive parenting*. 28th Conference of European Ministers responsible for Family Affairs; 2006 May 16-17; Lisbon, Portugal. Vienna: Federal Ministry of Social Affairs, Adult Care, and Consumer Protection (Austria); 2006.
14. Leeuwen K, Vermulst A. Some psychometric properties of the Ghent Parental Behavior Scale. *Eur J Psychol Assess* 2004;20(4):283-98.
15. Kahraman H, Yilmaz ırmak T, Basokcu O. Parenting practices scale: its validity and reliability for parents of school-aged children. *Educ Sci Theory Pract* 2017;17(3):745-69.
16. Ito H, Nakajima S, Mochizuki N, Takayanagi N, Tanaka Y, Matsumoto K, et al. Development of the Positive and Negative Parenting Scale (PNPS): factor structure and construct validity. *Jpn J Dev Psychol* 2014;25(3):221-31.
17. Hamilton WK, Carroll P. Positive discipline parenting scale: reliability and validity of a measure. *J Individ Psychol* 2015;72(1):60-74.
18. Yongyuen S. A study of test anxiety of adolescents having different self perceived parenting styles [Master's thesis]. Bangkok: Chulalongkorn University; 1998.
19. Chantos P. A study of relationships between cooperative behavior and different self-perceived parenting styles of prathom sukka five and six students [Master's thesis]. Bangkok: Chulalongkorn University; 1999.
20. Wongkongdej W. Attitudes toward help-seeking and self-regulated learning of secondary school students with different parenting styles [Master's thesis]. Bangkok: Chulalongkorn University; 2004.
21. Sompornwong J, Sontirat S. Emotional quotient, parenting style and conflict management of certificate students in Donmuang Technical College. *Acad Psychiatry Psychol J* 2017;26(1):5-16.
22. Kittitongsophon W, Wangwonsin A, Jariya W. Factors influencing parents' behaviours to promote early childhood development of 1-3-year-old children with delayed language development in Thailand. *J Public Hlth Dev* 2022;21(1):150-60.
23. Khamon A, Charnsil C, Srisurapanont M, Suradom C. Development and validation of the Thai version of the Alabama Parenting Questionnaire (APQ). *J Ment Health Thai* 2019;27(2): 107-20.
24. Codrington M, Chotibang J, Sripusanapan A. Factors related to positive discipline enhancement among preschool children's caregivers. *J Health Nurs Res* 2021;37(2):227-36.
25. Thanasetkorn P. The Impact of The 101s: a guide to positive discipline parent training: a case study of kindergarteners and their parents in Bangkok, Thailand [Dissertation]. Norfolk, VA: Old Dominion University; 2009.
26. Yamane T. *Statistics: an introductory analysis*. 3rd ed. New York: Harper & Row; 1973.
27. Bureau of Information and Communication Technology, Office of the Permanent Secretary. Report: number of students classified by affiliation and educational level, academic year 2018 [Internet]. Bangkok: Ministry of Education (Thailand); 2018 [cited 2019 Apr 21]. Available from: <http://eduwh.moe.go.th/pub/report/stat/?cmd=report&year=2561&rep=18&zone=&prov=10,34,40,57,90&div=&area=>.
28. Minkin R, Horowitz J. *Parenting in America today: Gender and parenting* [Internet]. Washington, DC: Pew Research Center; 2023 [cited 2024 Nov 18]. Available from: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2023/01/24/gender-and-parenting/>.
29. Sriyasak A, Howarn C, Chookunhom P, Ket-In V, Sarakshetrin A. Thai fathers' involvement in childcare during early childhood: a mixed-methods study. *Am J Mens Health* 2024;18(6): 15579883241301830.
30. Kyriazos T, Stalikas A. Alabama Parenting Questionnaire—Short Form (APQ-9): evidencing construct validity with factor analysis, CFA MTMM and measurement invariance in a Greek sample. *Psychology* 2019;10(12):1790-817.
31. Shelton KK, J. FP, and Wootton J. Assessment of parenting practices in families of elementary school-age children. *J Clin Child Psychol* 1996;25(3):317-29.
32. Holas V, Thöne AK, Dose C, Gebauer S, Hautmann C, Görtz-Dorten A, et al. Psychometric properties of the parent-rated assessment scale of positive and negative parenting behavior (FPNE) in a German sample of school-aged children. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health* 2024;18(1):157.
33. Hernández-Guzmán L, Gonzalez-Montesinos M M, México D, Raúl J, Alcázar-Olán R. Parental practices scale for children. *Rev Colomb Psicol* 2013;22(1):151-61.
34. Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE. *Multivariate data analysis*. 8th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall; 2019.
35. Taherdoost H, Sahibuddin S, Jalaliyoon N. Exploratory factor analysis; concepts and theory. *Adv Appl Pure Math* 2022;27:375-82.
36. Petras N, Meiser T. Problems of domain factors with small factor loadings in bi-factor models. *Multivar Behav Res* 2023;59(1):123-47.
37. Parent J, Forehand R. The Multidimensional Assessment of Parenting Scale (MAPS): development and psychometric properties. *J Child Fam Stud* 2017;26(8):2136-51.
38. Kyriazos T, Stalikas A. Nicomachus-Positive Parenting (NPP): development and initial validation of a parenting questionnaire within the positive psychology framework. *Psychology* 2019;10(15):2115-65.
39. Prasertsuk N. Constructive communication for family happiness. *Veridian E-J Silpakorn Univ* 2015;8(2):737-47.

40. Simon A. Communication in healthy parenting: the interplay of positive parenting strategies and parents' communication styles. In: Samadi SA, editor. Parenting - challenges of child rearing in a changing society. London: IntechOpen; 2021. p. 115-32.
41. Jiang Q, Liu P, Qin Y, Zhao Z, Bing Y, Sun J, et al. Relationship between positive parenting and adolescents' depressive symptoms: evidence from a Chinese research survey. *Int J Soc Psychiatry* 2023;70(2):378-87.
42. Garg M, Gordon M, Ohannessian C. Parent-child communication and early adolescents' coping strategies: mediating role of sibling relationship. *J Community Psychol* 2025;53(5):e70026.
43. Hazzard A, Christensen A, Margolin G. Children's perceptions of parental behaviors. *J Abnorm Child Psychol* 1983;11(1):49-59.